

Judikatūras krājums

TIESAS SPRIEDUMS (otrā palāta)

2016. gada 28. janvārī*

Valsts pienākumu neizpilde — Direktīva 91/271/EEK — Komunālo notekūdeņu attīrīšana —
4. pants — Otrreizēja vai līdzvērtīga attīrīšana — I pielikuma B un D daļa

Lieta C-398/14

par prasību sakarā ar valsts pienākumu neizpildi atbilstoši LESD 258. pantam, ko 2014. gada 20. augustā cēla

Eiropas Komisija, ko pārstāv *P. Guerra e Andrade* un *E. Manhaeve*, pārstāvji,

prasītāja,

pret

Portugāles Republiku, ko pārstāv *L. Inez Fernandes*, *J. Reis Silva* un *J. Brito e Silva*, pārstāvji,

atbildētāja.

TIESA (otrā palāta)

šādā sastāvā: pirmās palātas priekšsēdētāja R. Silva de Lapuerta [*R. Silva de Lapuerta*], kas pilda otrās palātas priekšsēdētāja pienākumus, tiesneši Ž. L. da Krušs Vilasa [*J. L. da Cruz Vilaça*], A. Arabadžijevs [*A. Arabadjiev*], K. Likurģs [*C. Lycourgos*] (referents) un Ž. K. Bonišo [*J.-C. Bonichot*],

ģenerāladvokāts P. Kruss Viljalons [*P. Cruz Villalón*],

sekretāre M. Ferreira [*M. Ferreira*], galvenā administratore,

ņemot vērā rakstveida procesu un 2015. gada 17. jūnija tiesas sēdi,

noklausījusies ģenerāladvokāta secinājumus 2015. gada 22. septembra tiesas sēdē,

pasludina šo spriedumu.

* Tiesvedības valoda – portugāļu.

Spriedums

- 1 Ar savu prasības pieteikumu Eiropas komisija lūdz Tiesu atzīt, ka, nenodrošinot komunālo notekūdeņu attīrīšanu pienācīgā līmenī 52 aglomerācijās, Portugāles Republika nav izpildījusi tai Padomes 1991. gada 21. maija Direktīvas 91/271/EEK par komunālo notekūdeņu attīrīšanu (OV L 135, 40. lpp.), kas grozīta ar Eiropas Parlamenta un Padomes 2008. gada 22. oktobra Regulu (EK) Nr. 1137/2008 (OV L 311, 1. lpp.; turpmāk tekstā – “Direktīva 91/271”), 4. pantā noteiktos pienākumus.

Atbilstošās tiesību normas

- 2 Direktīvas 91/271 preambulas pirmajā, trešajā, ceturtajā un astotajā apsvērumā ir noteikts:

“tā kā Padomes 1988. gada 28. jūnija rezolūcija par Ziemeļjūras un citu Kopienas ūdeņu aizsardzību [OV L 209, 3. lpp.] aicināja Komisiju iesniegt Kopienas līmenī nepieciešamos priekšlikumus komunālo notekūdeņu attīrīšanas pasākumiem;

[..]

tā kā ir nepieciešama komunālo notekūdeņu atkārtota attīrīšana, lai aizsargātu vidi no nelabvēlīgas ietekmes, kas radusies nepietiekami attīrītu komunālo notekūdeņu novadišanas rezultātā;

tā kā jutīgās zonās vajag pieprasīt stingrāku attīrīšanu, tā kā dažās mazāk jutīgās zonās sākotnējo attīrīšanu varētu uzskatīt par piemērotu;

[..]

tā kā nepieciešams uzraudzīt attīrīšanas iekārtas, saņemošos ūdeņus un dūņu novadišanu, lai nodrošinātu vides aizsardzību no notekūdeņu izplūdes nelabvēlīgā iespaida;

[..]”.

- 3 Saskaņā ar šīs direktīvas 1. pantu:

“Šī direktīva attiecas uz komunālo notekūdeņu savākšanu, attīrīšanu un novadišanu un atsevišķu rūpniecības sektoru notekūdeņu attīrīšanu un novadišanu.

Šīs direktīvas mērķis ir aizsargāt vidi no minēto notekūdeņu novadišanas kaitīgas ietekmes.”

- 4 Minētās direktīvas 2. pantā ir paredzēts:

“Šajā direktīvā:

1. “komunālie notekūdeņi” nozīmē sadzīves notekūdeņus vai sadzīves notekūdeņu un rūpniecisko notekūdeņu un/vai lietus notekūdeņu sajaukumu;

[..]

5. “kanalizācijas sistēma” nozīmē cauruļvadu sistēmu, kas savāc un novada notekūdeņus;

6. “1 c.e. (cilvēka ekvivalents)” nozīmē bioloģiski attīrāmo notekūdeņu daudzumu, kas piecas dienas pēc kārtas bioķīmiski piesaista 60 g skābekļa dienā (BSP5);

[..]

8. “otrreizējā attīrīšana” nozīmē notekūdeņu attīrīšanu procesā, kas ietver bioloģisko attīrīšanu ar otrreizējo nosēdināšanu vai citu procesu, kurā tiek ievērotas I pielikuma 1. tabulas prasības;

[..]”

5 Šīs pašas direktīvas 3. panta 1. punktā ir paredzēts:

“Dalībvalstis nodrošina, ka visām aglomerācijām ir komunālo notekūdeņu kanalizācijas sistēmas:

— vēlākais līdz 2000. gada 31. decembrim tām, kuru cilvēka ekvivalents (c.e.) ir 15 000 un vairāk,

— vēlākais līdz 2005. gada 31. decembrim tām, kuru cilvēka ekvivalents (c.e.) ir starp 2000 un 15 000.

[..]”

6 Direktīvas 91/271 4. pants ir formulēts šādi:

“1. Dalībvalsts nodrošina, ka komunālos notekūdeņus, kas nonāk kanalizācijas sistēmās, pirms novadīšanas atkārtoti attīra vai attīra līdzvērtīgi saskaņā ar sekojošiem nosacījumiem:

— vēlākais līdz 2000. gada 31. decembrim – visām novadīšanām no aglomerācijām ar vairāk nekā 15 000 c.e.,

— vēlākais līdz 2005. gada 31. decembrim – visām novadīšanām no aglomerācijām ar 10 000 līdz 15 000 c.e.,

— vēlākais līdz 2005. gada 31. decembrim – visām novadīšanām saldūdeņos un estuāros no aglomerācijām ar 2000 līdz 10 000 c.e.

[..]

3. Šā panta 1. un 2. punktā aprakstītajai ūdeņu novadīšanai no komunālo notekūdeņu attīrīšanas iekārtām jāatbilst attiecīgajām I pielikuma B daļas prasībām. [..]

[..]”

7 Saskaņā ar šīs direktīvas 8. panta 1. punktu:

“Izņēmuma gadījumos tehnisku problēmu dēļ un par ģeogrāfiski noteiktām iedzīvotāju grupām dalībvalstis var iesniegt īpašu lūgumu Komisijai pagarināt termiņu, lai sasniegtu atbilstību 4. pantam.”

8 Minētās direktīvas 15. panta 1. punkta pirmajā ievilkumā un 4. punktā ir noteikts:

“1. Kompetentās iestādes vai atbilstošajās organizācijas uzrauga:

— izplūdes no komunālo notekūdeņu attīrīšanas iekārtām, lai pārliecinātos par atbilstību I pielikuma B daļā noteiktām prasībām saskaņā ar I pielikuma D daļā aprakstītajām kontroles procedūrām,

[..]

4. Saskaņā ar 1., 2. un 3. punktu, kompetento iestāžu vai atbilstošo organizāciju savāktā informācija paliek dalībvalstī un to iesniedz Komisijai sešu mēnešu laikā pēc pieprasījuma saņemšanas.”

- 9 Šīs pašas direktīvas I pielikuma B daļā “Izvadīšanas no komunālo notekūdeņu attīrīšanas iekārtām saņemošajos ūdeņos” noteikts:

- “1. Notekūdeņu attīrīšanas iekārtas projektē vai pārveido tā, lai raksturīgos ienākošo notekūdeņu un attīrīto notekūdeņu paraugus varētu iegūt pirms izvadīšanas saņemošajos ūdeņos.
2. Izvadīšana no komunālo notekūdeņu attīrīšanas iekārtām, kas pakļautas 4. un 5. pantā minētajai attīrīšanai, atbilst 1. tabulā norādītajām prasībām.

[..]”

- 10 Direktīvas 91/271 I pielikuma D daļā par novērošanas un rezultātu novērtēšanas ieteicamajām metodēm ir noteikts:

- “1. Dalībvalstis nodrošina, ka izmanto novērošanas metodi, kas atbilst vismaz turpmāk aprakstītajām prasībām.

Metodes, kas atšķiras no 2., 3. un 4. punktā minētajām, drīkst izmantot, ja var pierādīt, ka iegūst līdzvērtīgus rezultātus.

Dalībvalstis nodrošina Komisiju ar visu attiecīgo informāciju attiecībā uz izmantoto metodi. Ja Komisija uzskata, ka nav izpildīti 2., 3. un 4. punktā minētie noteikumi, tā iesniedz Padomei atbilstošu priekšlikumu.

2. Proporcionāli plūsmai vai 24 stundu laikā uzkrātos paraugus savāc tajā pašā skaidri noteiktajā punktā attīrīšanas iekārtu iztekā un, ja nepieciešams, ietekā, lai novērotu atbilstību šajā direktīvā noteiktajām prasībām par novadītajiem notekūdeņiem.

Pielieto labu starptautisko laboratoriju praksi, kas vērsta uz paraugu degradācijas novēršanu laikā starp savākšanu un analizēšanu.

3. Minimālo gada paraugu skaitu nosaka saskaņā ar attīrīšanas iekārtas lielumu, un gada laikā regulāri savāc:

– 2000 līdz 9999 c.e.:	12 paraugus pirmā gada laikā, četrus paraugus sekojošajos gados, ja var pierādīt, ka pirmajā gadā ūdens atbilst šīs direktīvas prasībām; ja viens no četriem paraugiem neatbilst prasībām, nākamajā gadā ir jāņem 12 paraugi.
– 10 000 līdz 49 999 c.e.:	12 paraugi.
[..]	

4. Attīrītos notekūdeņus uzskata par atbilstīgiem attiecīgajiem parametriem, ja katram atsevišķam parametram ūdens paraugi parāda, ka tas atbilst attiecīgajai parametra vērtībai sekojošā veidā:

- a) 1. tabulā un 2. panta 7. punktā norādītajiem parametriem maksimālais tādu paraugu skaits, kuri drīkst neatbilst prasībām, kas izteiktas koncentrācijā un/vai procentuālās attiecības samazinājumā 1. tabulā un 2. panta 7. punktā, ir norādīts 3. tabulā;

b) tabulas parametriem, kas izteikti koncentrācijā, neatbilstošie paraugi, kas ņemti parastos darbības apstākļos, nedrīkst atšķirties no parametru vērtībām par vairāk kā 100 %. Koncentrācijā izteiktajām parametru vērtībām attiecībā uz kopējo suspendēto daļiņu daudzumu, ir pieņemamas atšķirības līdz 150 %;

[..].

5. Minētās ūdens kvalitātes ārkārtējas vērtības nav jāņem vērā, ja tās ir radušās neparastu situāciju, piemēram, spēcīga lietus rezultātā.”

11 Šīs direktīvas I pielikuma 1. tabula ietver prasības par izplūdēm no komunālo notekūdeņu attīrīšanas iekārtām, uz ko attiecas šīs direktīvas 4. un 5. pants. Tā ir šāda:

Parametri	Koncentrācija	Minimālais samazinājuma procents [attiecībā uz ieplūstošo daudzumu]	Ieteicamā mērīšanas metode
Nepieciešamais bioloģiskā skābekļa daudzums (BSD5 pie 20 C) bez nitrifikācijas [..]	25 mg/l O ₂	70–90 [..]	[..]
Ķīmiskā skābekļa daudzums	125 mg/l O ₂	75	[..]
Kopējās suspendētās daļiņas	35 mg/l [..] 35 saskaņā ar 4. panta 2. punktu (vairāk nekā 10 000 c.e.) 60 saskaņā ar 4. panta 2. punktu (2 000–10 000 c.e.)	90 [..] 90 saskaņā ar 4. panta 2. punktu (vairāk nekā 10 000 c.e.) 70 saskaņā ar 4. panta 2. punktu (2 000–10 000 c.e.)	[..]

12 Direktīvas 91/271 I pielikuma 3. tabulā paredzēts it īpaši, ka, ja gada laikā ņemto paraugu skaits ir no 4 līdz 7, maksimālais paraugu skaits, kas drīkst neatbilst prasībām, ir 1. Ja gada laikā ņemto paraugu skaits ir no 8 līdz 16, maksimālais paraugu skaits, kas drīkst neatbilst prasībām, ir 2.

Pirmstiesas procedūra

13 Komisija 2009. gada 23. novembrī nosūtīja brīdinājuma vēstuli, kurā Komisija Portugāles Republikai norādīja, ka tā nav izpildījusi Direktīvas 91/271 3., 4. un 10. pantā paredzētos pienākumus attiecībā uz 186 tās teritorijā esošām aglomerācijām, un tādējādi to aicināja sniegt savus apsvērumus.

14 2010. gada 19. februārī Portugāles Republika atbildēja uz šo brīdinājuma vēstuli, sniedzot informāciju par šīm 186 aglomerācijām, un aktualizēja savu atbildi ar 2012. gada 12. janvāra vēstuli.

15 2012. gada 22. jūnijā Komisija Portugāles Republikai nosūtīja argumentētu atzinumu, kura tā norādīja, ka atbilstoši saņemtajai informācijai dažas aglomerācijas, kuras tika uzskatītas par tādām, kurās tika pārkāpts Direktīvas 91/271 3. pants, šajā datumā atbilda savienības tiesību priekšrakstiem, bet ka šī dalībvalsts joprojām nebija izpildījusi Direktīvas 91/271 4. pantā paredzētos pienākumus attiecībā uz 77 aglomerācijām, kurās c.e. ir no 2000 līdz 15 000. Komisija norādīja, ka šajās 77 aglomerācijās notekūdeņu izvadīšana notika saldūdeņos un estuāros gan parastās, gan jutīgajās zonās, nenodrošinot atbilstošu attīrīšanas līmeni, nedz arī samazinot nepieciešamo bioloģiskā skābekļa daudzumu (BSD) un

ķīmiskā skābekļa daudzumu (ĶSD) atbilstoši Direktīvas 91/271 I pielikumā norādītajām vērtībām. Komisija aicināja Portugāles Republiku veikt vajadzīgos pasākumus, lai izpildītu šo argumentēto atzinumu divu mēnešu laikā, sākot no tā saņemšanas brīža.

- 16 Ar vēstuli, kas datēta ar 2012. gada 3. augustu, Portugāles Republika atbildēja uz argumentēto atzinumu, apgalvojot, ka 17 no šīm 77 aglomerācijām šajā datumā atbilda Direktīvas 91/271 prasībām un ka visai drīz šī direktīva būs ievērota vairāk nekā pusē no 77 aglomerācijām, uz kurām attiecas argumentētais atzinums. Tāpat tā apņēmas Komisiju regulāri informēt par situācijas attīstību.
- 17 Nesaņēmusi informāciju no Portugāles Republikas, Komisija ar 2013. gada 23. oktobra vēstuli šai dalībvalstij apjautājās par to, kāda bija situācija ar tās pienākumu izpildi. Šī pēdējā atbildēja ar 2013. gada 26. novembra vēstuli, norādot, ka 53 aglomerācijas joprojām neatbilda Direktīvas 91/271 prasībām.
- 18 Portugāles Republika ar 2014. gada 10. jūnija un 4. jūlija vēstulēm precizēja, ka 40 no aglomerācijām, uz kurām attiecas argumentētais atzinums, tagad atbilst Direktīvas 91/271 prasībām un ka attiecībā uz pārējām 37 aglomerācijām, kurās turpinās pārkāpums, 15 no tām situācija tiks sakārtota no tā brīža līdz gada beigām, bet atlikušās 22 aglomerācijas joprojām neatbilst prasībām.
- 19 Nebūdama apmierināta ar Portugāles Republikas sniegtajām atbildēm, Komisija nolēma celt šo prasību.

Par prasību

Lietas dalībnieku argumenti

- 20 Savā prasības pieteikumā Komisija apgalvo, ka Portugāles Republika ka Portugāles Republika nav izpildījusi Direktīvas 91/271 4. panta prasības attiecībā uz notekūdeņu attīrīšanu šādās 52 aglomerācijās: *Alvalade, Odemira, Loriga, Pereira do Campo, Vila Verde (PTAGL 420), Mação, Paço, Pontével, Vila Nova de São Bento, Castro Daire, Arraiolos, Cercal, Vale de Santarém, Castro Verde, Almodôvar, Ferreira do Alentejo, Vidigueira, Amares/Ferreiras, Alcácer do Sal, Amareleja, Gonsundeira, Salvaterra de Magos, Mogadouro, Melides, Vila Verde (PTAGL 421), Santiago do Cacém, Serpa, São Bartolomeu de Messines, Monchique, Montemor-o-Novo, Grândola, Estremoz, Maceira, Vendas Novas, Lousada, Felgueiras, Riachos, Tolosa, Meda, Alter do Chão, Tábua, Portel, Viana do Alentejo, Cinfães, Vila de Prado, Ponte de Reguengo, Canas de Senhorim, Repeses, Mangualde, Nelas, Vila Viçosa, Santa Comba Dão.*
- 21 Komisija norāda, ka atbilstoši Direktīvas 91/271 4. pantam Portugāles Republikai, sākot no 2006. gada 1. janvāra, bija jānodrošina atkārtota vai līdzvērtīga attīrīšana komunālo notekūdeņu novadīšanām no šīm aglomerācijām, ievērojot Direktīvas 91/271 I pielikuma 1. tabulā minētās vērtības. Šajā ziņā Komisija apgalvo, ka, lai izpildītu šīs direktīvas 4. panta prasības, Portugāles Republikai tai bija jāiesniedz novērošanas mērījumu rezultāti, ar kuriem atbilstoši Direktīvas 91/271 I pielikuma D daļas 3. punktam tiktu pierādīts, ka attīrīšanas iekārtu iztekā to pirmā darbības gada laikā regulāri savāktais ūdens atbilst šīs direktīvas prasībām.
- 22 Komisija tādejādi uzskata, ka pārkāpuma situācija, kas virknē nelielu aglomerāciju pastāvošā vispārējā pārkāpuma situācija var darīt nelabojamu kaitējumu videi. Tā apgalvo arī, ka finansiāla rakstura grūtības, uz kurām pirmstiesas procedūras laika atsaucās Portugāles Republika, nevar attaisnot pārmesto pienākumu neizpildi.
- 23 Savā iebildumu rakstā Portugāles Republika uzsver, ka savā prasības pieteikumā Komisija atzīst, ka Direktīvas 91/271 4. panta paredzēto pienākumu neizpilde nepastāv attiecībā uz 26 no 52 aglomerācijām, uz kurām attiecas pieteikums par lietas ierosināšanu, proti, *Loriga, Paço, Vila Nova de*

São Bento, Cercal, Vale de Santarém, Castro Verde, Almodôvar, Amares/Ferreiras, Gonsundeira, Salvaterra de Magos, Mogadouro, Melides, Vila Verde-Minho, Santiago do Cacém, Serpa, São Bartolomeu de Messines, Vendas Novas, Lousada, Felgueiras, Riachos, Meda, Alter do Chão, Tábua, Vila de Prado, Mangualde un Nelas.

- 24 Turklāt Portugāles Republika apgalvo, ka attiecībā uz *Alvalade, Odemira, Pereira do Campo, Vila Verde – Sintra, Mação, Arraiolos, Ferreira do Alentejo, Vidigueira, Alcácer do Sal, Amareleja, Montemor-o-Novo, Grândola, Estremoz, Maceira, Portel, Cinfães, Canas de Senhorim, Repeses, Vila Viçosa un Santa Comba Dão* aglomerācijām tās iebildumu raksta iesniegšanas brīdī tiek veikti komunālo notekūdeņu attīrīšanas iekārtu atbilstības Direktīvas 91/271 prasībām nodrošināšanai nepieciešamie darbi, kas katrā ziņā tiks pabeigti līdz 2015. gada beigām.
- 25 Kas attiecas uz *Pontével, Castro Daire, Monchique, Tolosa, Viana do Alentejo un Ponte de Reguengo* aglomerācijām, tad, kā apgalvo Portugāles Republika, tās iebildumu raksta iesniegšanas brīdī izpēte un nepieciešamie pasākumi atbilstības Direktīvas 91/271 4. pantā apredzētajām prasībām nodrošināšanai ir ļoti tālu paviszījušies uz priekšu.
- 26 Šī dalībvalsts precizē, ka ir notikušas daudzas sanāksmes un veikti daudzi pasākumi, lai nodrošinātu saprātīgu termiņu noteikšanu un šo termiņu, par kuriem runāts šā sprieduma iepriekšējos punktos, ievērošanu, un norāda, ka, lai nodrošinātu projektu īstenošanu pašvaldības, kuram ir finansiālas grūtības, ir ticis publicēts ārkārtējs paziņojums par darbības programmu teritorijas reģenerācijai (DPTR), ar kuru tiek garantēts 85 % finansējums attiecīgo darbu veikšanai.
- 27 Savā replikas rakstā Komisija uztur savu prasību attiecībā uz 52 tās prasības pieteikumā minētajām aglomerācijām un norāda it īpašu, ka attiecībā uz 26 šā sprieduma 23. punktā minētajām aglomerācijām Portugāles Republika savam iebildumu rakstam nav pievienojusi nekādus pierādījumus savu apgalvojumu pamatošanai. Tādējādi, neesot informācijai par paraugu ņemšanu, kā arī par novērošanas un novērtēšanas metodēm attiecībā uz šīm strīdīgajām aglomerācijām, Komisija uzskata, ka Portugāles Republika nav izpildījusi Direktīvas 91/271 normu prasības. Šajā ziņā šī iestāde uzsver, ka pēdējā informācija, ko tai ir sniegusi Portugāles Republika, ir datēta ar 2014. gada 4. jūliju un attiecas uz situāciju 2014. gada 30. jūnijā.
- 28 Savā atbildes rakstā uz repliku Portugāles Republika apgalvo, ka Komisija 2014. gada 22. decembrī ir saņēmusi papildu atbildi uz argumentēto atzinumu, kura tā informē par situāciju attiecīgajās aglomerācijās.
- 29 Pamatojoties uz jaunajiem Komisijai nosūtītajiem datiem, Portugāles Republika apgalvo, ka *Loriga, Paço, Vila Nova de São Bento, Vale de Santarém, Gonsundeira, Salvaterra de Magos, Mogadouro, Serpa, São Bartolomeu de Messines, Riachos, Meda, Alter do Chão, Tábua un Mangualde* aglomerācijas atbilst Direktīvas 91/271 normām.
- 30 Attiecībā uz pārējām aglomerācijām, uz kurām attiecas šī prasība, Portugāles Republika apgalvo, ka tās vai nu var izpildīt Direktīvas 91/271 prasības un šobrīd tiek iegūti ikmēneša analīžu dati, vai arī, ka šobrīd notiek atbilstības nodrošināšanas process.

Tiesas vērtējums

- 31 Iesākumam jānorāda, ka tiesas sēdē Komisija savu prasību ierobežoja ar 44 aglomerācijām, norādot, ka tā vairs neattiecas uz *Paço, Gonsundeira, Salvaterra de Magos, São Bartolomeu de Messines, Lousada, Felgueiras, Riachos un Meda* aglomerācijām.
- 32 Turklāt jāatzīst, ka nav strīda, ka visās aglomerācijās, attiecībā uz kurām Komisija uztur savu prasību, c.e. ir starp 2200 un 13 400.

- 33 Komisija uzskata, ka pienākumi, kas dalībvalstīm ir uzlikti ar Direktīvas 91/271 4. pantu, paredz šīs direktīvas I pielikuma D daļā paredzēto pārbaužu veikšanu, un šim nolūkam viena gada laikā ir jāsavāc minimāls paraugu daudzums, kas ir atšķirīgs atkarība no attiecīgās attīrīšanas iekārtas lieluma, it īpaši tas pirmā darbības gada laikā. Savukārt Portugāles Republika tiesas sēdē apgalvoja, ka no Direktīvas 91/271 4. panta izrietošie pienākumi ir uzskatāmi par izpildītiem, tiklīdz no funkcionējošas attīrīšanas stacijas izplūdēm ņemtais paraugs parāda šajā direktīvā paredzētajiem parametriem atbilstošas vērtības.
- 34 Direktīvas 91/271 4. panta 1. punktā noteikts, ka “dalībvalsts nodrošina, ka komunālos notekūdeņus, kas nonāk kanalizācijas sistēmās, pirms novadīšanas atkārtoti attīra vai attīra līdzvērtīgi”, un precizēts, ka šai attīrīšanai atkarībā no c.e. un šo ūdeņu novadīšanas zonas jātiek nodrošinātai pirms 2000. gada 31. decembra vai pirms 2005. gada 31. decembra. Šīs direktīvas 4. panta 3. punktā paredzēts, ka šī panta 1. punktā aprakstītajai ūdeņu novadīšanai no komunālo notekūdeņu attīrīšanas iekārtām “jāatbilst attiecīgajām” šīs direktīvas “I pielikuma B daļas prasībām”.
- 35 No Direktīvas 91/271 I pielikuma B daļas 1. punkta izriet, ka “notekūdeņu attīrīšanas iekārtas projektē vai pārveido tā, lai raksturīgos ienākošo notekūdeņu un attīrīto notekūdeņu paraugus varētu iegūt pirms izvadišanas saņemtajos ūdeņos”. B daļas 2. punktā savukārt noteikts, ka “izvadišana no komunālo notekūdeņu attīrīšanas iekārtām, kas pakļautas 4. un 5. pantā minētajai attīrīšanai, atbilst 1. tabulā norādītajām prasībām”.
- 36 Jānorāda, ka Direktīvas 91/271 4. pants neietver nekādu atsauci uz tas I pielikuma D daļu, kura paredzētas “novērošanas un rezultātu novērtēšanas ieteicamās metodes”. Šī daļa atbilst šīs direktīvas preambulas astotajā apsvērumā norādītajai vajadzībai, saskaņā ar kuru “nepieciešams uzraudzīt attīrīšanas iekārtas, saņemtos ūdeņus un dūņu novadīšanu, lai nodrošinātu vides aizsardzību no notekūdeņu izplūdes nelabvēlīgā iespaidā”, un tā iekļaujas šo noplūžu pastāvīgas uzraudzīšanas ietvaros. Šajā ziņā Direktīvas 91/271 I pielikuma D daļas 3. punktā noteikts minimālais paraugu daudzums, kas katru gadu jāpaņem, un paredzēts, ka noteiktos gadījumos gada rezultāti ietekmē paraugu ņemšanu tam sekojošā gadā.
- 37 Ka savu secinājumu 43. punktā norādījis ģenerālvokāts, Direktīvas 91/271 I pielikuma D daļā ir runa par turpinošos pienākumu, ar kuru ir paredzēts nodrošināt, ka novadītie ūdeņi “laika gaitā” atbilst kvalitātes prasībām, kurām tiem bija jāatbilst kopš iekārtas darbības uzsākšanas.
- 38 Tādējādi, lai gan Direktīvas 91/271 4. pants ietver pienākumu sasniegt noteiktu rezultātu attiecībā uz izplūžu no komunālo notekūdeņu attīrīšanas iekārtām atbilstību šīs direktīvas I pielikuma B daļas prasībām, ar to tomēr, lai noteiktu šādu atbilstību, nav prasīta paraugu ņemšana visa gada garumā.
- 39 Tādējādi, ja dalībvalsts spēj uzrādīt Direktīvas 91/271 I pielikuma B daļā paredzētajām prasībām atbilstošu paraugu, ir uzskatāms, ka šīs direktīvas 4. pantā paredzētie pienākumi ir izpildīti.
- 40 Jānorāda, ka, lai ievērotu vides aizsardzības pret notekūdeņu novadīšanas radīto kaitīgo ietekmi mērķi, ka formulēts Direktīvas 91/271 1. pantā, šajā 4. pantā paredzētais pienākums nodrošināt, ka komunālos notekūdeņus attīra atbilstoši I pielikuma B daļas prasībām, tiek padarīts par pastāvīgu ar šīs pašas direktīvas 15. panta 1. punkta pirmajā ievilkumā – kurā *expressis verbis* izdarīta atsauce uz tās I pielikuma D daļu – paredzēto pienākumu uzraudzīt izplūdes no attīrīšanas iekārtām. Šajā ziņā jānorāda, ka šīs lietas priekšmets nav Direktīvas 91/271 15. pantā Portugāles Republikai paredzēto pienākumu neizpilde.
- 41 Šīs interpretācijas atbalstam ir jāatzīst, ka Direktīvas 91/271 3. un 4. pantā dalībvalstīm noteikti tie paši termiņi, lai, kas attiecas uz pirmo no šiem pantiem, aglomerācijām būtu komunālo notekūdeņu kanalizācijas tīktu atkārtoti attīrīti vai attīrīti līdzvērtīgi. ja būtu jāatbalsta Komisijas aizstāvētā Direktīvas 91/271 4. panta interpretācija, šīs direktīvas 4. pantā paredzētie galējie termiņi būtu viena gada attāluma no tās 3. pantā minētajiem termiņiem, jo šis gada attālinājums dalībvalstīm ļautu veikt

paraugu ņemšanu atbilstoši šīs direktīvas I pielikuma D daļai. Taču nav paredzēts nekāds papildu termiņš papildus Direktīvas 91/271 3. panta paredzētajam termiņam, lai nodrošinātu dalībvalstu atbilstību tās 4. panta prasībām.

- 42 Turklāt, lai gan Direktīvas 91/271 8. pantā ir atļauts pagarināt šīs pašas direktīvas 4. panta prasību izpildei piešķirto termiņu, jāuzsver, ka šāds pagarinājums var tikt piešķirts vienīgi, pamatojoties uz īpašu lūgumu, un ka katrā ziņā šajā pantā nav minēta obligāta minimāla paraugu daudzuma vērā ņemšana, kas šai dalībvalstij būtu jāveic šajā papildu termiņā.
- 43 Turklāt tiesas sēdē izvirzītais Komisijas arguments, ka šo paraugu ņemšanas gadu pamatotu Direktīvas 91/271 10. pantā paredzētais “mēroga princips”, ar kuru uzdots ņemt vērā notekūdeņu izmaiņas dažādos gadalaikos visa gada laikā, lai varētu uzskatīt, ka Direktīvas 91/271 4. panta prasības ir izpildītas, nevar tikt atbalstīts.
- 44 Šajā 10. pantā paredzēts, ka, projektējot un būvējot komunālo notekūdeņu attīrīšanas iekārtas, ņem vērā piesārņojuma daudzuma izmaiņas dažādos gadalaikos. Tādējādi “mēroga princips” jāņem vērā pat pirms komunālo notekūdeņu attīrīšanas iekāru darbības sākšanas.
- 45 Līdz ar to jāatzīst, ka Direktīvas 91/271 4. pantā dalībvalstīm ir uzlikts pienākums nodrošināt, lai šajā pantā minētajos termiņos attiecīgās aglomerācijas komunālos notekūdeņus, kas nonāk kanalizācijas sistēmās, ar kurām šīs aglomerācijas ir aprīkotas atbilstoši šīs direktīvas 3. pantam, atbilstoši attīrītu un lai izvadītie notekūdeņi atbilstu tas I pielikuma B daļas prasībām. Šis pienākums neparedz to, ka šīs direktīvas I pielikuma D daļa paredzēto paraugu ņemšanai jānotiek visu iepriekšējo gadu, lai varētu atzīst, ka attiecīgās iekārtas atbilst šīs pašas direktīvas I pielikuma B daļas prasībām.
- 46 Šīs prasības par pienākumu neizpildi, ciktāl tā attiecas uz 44 aglomerācijām, par kurām ir runāts šā sprieduma 31. punktā, pamatotība ir jānovērtē, ņemot vērā šos apsvērumus.
- 47 Šajā ziņā jāatgādina, ka, lai gan pienākumu neizpildes procedūras ietvaros atbilstoši LESD 258. pantam Komisijai ir jāpierāda, ka pastāv apgalvotā pienākumu neizpilde, sniedzot Tiesai visu nepieciešamo informāciju, lai tā varētu pārbaudīt, vai šī pienākumu neizpilde pastāv, bez tiesībām pamatoties uz jebkādu prezumpciju, ir jāņem vērā, ka, runājot par tādu valsts noteikumu pareizas piemērošanas praksē pārbaudi, kuru mērķis ir nodrošināt efektīvu direktīvas īstenošanu, Komisijai, kurai pašai nav pilnvaru veikt izmeklēšanu šajā jomā, lielākoties ir jāpaļaujas uz pierādījumiem, ko sniedz iespējamie sūdzību iesniedzēji, kā arī pati attiecīgā dalībvalsts (šajā ziņā skat. spriedumu Komisija/Portugāle, C-526/09, EU:C:2010:734, 21. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 48 No tā izriet it īpaši, ka, ja Komisija ir sniegusi pietiekami daudz faktu, kas liek noprast, ka direktīvu transponējošās valsts tiesību normas atbildētājas dalībvalsts teritorijā praksē netiek pareizi piemērotas, šai dalībvalstij pamatoti un detalizēti ir jāapstrīd šādi sniegtie fakti un no tam izrietošās sekas (šajā ziņā skat. spriedumu Komisija/Portugāle, C-526/09, EU:C:2010:734, 22. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 49 Jāpiebilst arī, ka pienākumu neizpildes esamība ir jāizvērtē, ņemot vērā dalībvalsts stāvokli, kāds pastāvēja, beidzoties argumentētajā atzinumā noteiktajam termiņam, un Tiesa nevar ņemt vērā vēlākas izmaiņas (skat. it īpaši spriedumus Komisija/Grieķija, C-440/06, EU:C:2007:642, 16. punkts, un Komisija/Belģija, C-395/13, EU:C:2014:2347, 39. punkts).
- 50 Šajā lietā ar 2012. gada 22. jūniju datētajā argumentētajā atzinumā Portugāles Republikai tika noteikts divu mēnešu termiņš, sākot no šī atzinuma saņemšanas dienas, lai tā izpildītu savus Direktīvas 91/271 4. pantā paredzētos pienākumus. Tādējādi šīs atbilstības nodrošināšanai piešķirtais termiņš beidzās 2012. gada 22. augustā.

- 51 Attiecībā uz *Alvalade, Odemira, Pereira do Campo, Vila Verde (PTAGL 420), Mação, Pontével, Castro Daire, Arraiolos, Ferreira do Alentejo, Vidigueira, Alcácer do Sal, Amareleja, Monchique, Montemor-o-Novo, Grândola, Estremoz, Maceira, Portel, Viana do Alentejo, Cinfães, Ponte de Reguengo, Canas de Senhorim, Repeses, Vila Viçosa, Santa Comba Dão un Tolosa* aglomerācijām Portugāles Republika savā iebildumu rakstā norāda, ka šī raksta iesniegšanas dienā norisinās darbi attiecībā uz attīrīšanas iekārtām, lai nodrošinātu Direktīvas 91/271 4. pantā paredzēto pienākumu izpildi. Tādējādi ir pierādīts, ka argumentētajā atzinumā noteikta termiņa beigās šajās aglomerācijas netika ievēroti šajā 4. pantā paredzētie pienākumi, jo tajās nebija darbojošos notekūdeņu attīrīšanas iekārtu.
- 52 Attiecībā uz *Loriga, Cercal, Vale de Santarém, Castro Verde, Almodôvar, Amares/Ferreiras, Mogadouro, Melides, Vila Verde (PTAGL 421), Serpa, Vendas Novas, Vila de Prado un Nelas* aglomerācijām no Tiesai iesniegtajiem lietas materiāliem, it īpaši no divām tabulām, kuru avots ir Portugāles iestādes un kurās ziņots par aglomerāciju atbilstību Direktīvas 91/271 4. pantam 2014. gada 30. jūnijā un tā paša gada 10. decembrī, izriet, ka no atbilstības no šī panta izrietošajām prasībām sasniegšanai nepieciešamie darbi ir vai nu tikuši pabeigti 2013. vai 2014. gadā, vai arī tiks pabeigti 2014. vai 2015. gadā. Tādējādi nav strīda, ka arī šajās aglomerācijās, beidzoties termiņam, kas Portugāles Republikai bija piešķirts, lai nodrošinātu atbilstību Direktīvas 91/271 4. panta prasībām, no šī panta izrietošie pienākumi nebija izpildīti.
- 53 Attiecībā uz *Vila Nova de São Bento, Santiago do Cacém, Alter do Chão, Tábua un Mangualde* aglomerācijām no iepriekšējā punktā minētajām tabulām izriet, ka šajās aglomerācijās kops 2012. gada vai pat pirms tam bija funkcionēšanai gatavas notekūdeņu attīrīšanas iekārtas. Pieņemot, ka šie darbi bija pabeigti 2012. gada laikā vai pat agrāk, pirmā parauga rezultātus Portugāles Republika Komisijai būtu varējusi nodot pirms argumentētajā atzinumā minētā termiņa – 2012. gada 22. augusta – beigām. Taču Portugāles Republika Tiesai nav sniegusi nekādus atbilstošus datus par to. Šādos apstākļos uzskatāms, ka Komisija ir sniegusi pierādījumu par sava iebilduma pamatotību attiecībā uz šīm piecām aglomerācijām.
- 54 Šādos apstākļos jāatzīst, ka, nenodrošinot notekūdeņu no komunālo notekūdeņu attīrīšanas iekārtām attīrīšanu pienācīgā līmenī, kas atbilstu Direktīvas 91/271 I pielikuma B daļas attiecīgajām prasībām, *Alvalade, Odemira, Pereira do Campo, Vila Verde (PTAGL 420), Mação, Pontével, Castro Daire, Arraiolos, Ferreira do Alentejo, Vidigueira, Alcácer do Sal, Amareleja, Monchique, Montemor-o-Novo, Grândola, Estremoz, Maceira, Portel, Viana do Alentejo, Cinfães, Ponte de Reguengo, Canas de Senhorim, Repeses, Vila Viçosa, Santa Comba Dão, Tolosa, Loriga, Cercal, Vale de Santarém, Castro Verde, Almodôvar, Amares/Ferreiras, Mogadouro, Melides, Vila Verde (PTAGL 421), Serpa, Vendas Novas, Vila de Prado, Nelas, Vila Nova de São Bento, Santiago do Cacém, Alter do Chão, Tábua un Mangualde* aglomerācijās, Portugāles Republika nav izpildījusi šīs direktīvas 4. pantā paredzētos pienākumus.

Par tiesāšanās izdevumiem

- 55 Atbilstoši Tiesas Reglamenta 138. panta 1. punktam lietas dalībniekam, kuram spriedums ir nelabvēlīgs, piespriež atlīdzināt tiesāšanās izdevumus, ja to ir prasījis lietas dalībnieks, kuram spriedums ir labvēlīgs. Tā kā Komisija ir prasījusi piespriest Portugāles Republikai atlīdzināt tiesāšanās izdevumus un tā kā ir atzīta šīs pēdējās pienākumu neizpilde, tai jāpiespriež atlīdzināt tiesāšanās izdevumus.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (otrā palāta) nosprīd:

- 1) **nenodrošinot notekūdeņu no komunālo notekūdeņu attīrīšanas iekārtām attīrīšanu pienācīgā līmenī, kas atbilstu Padomes 1991. gada 21. maija Direktīvas 91/271/EEK par komunālo notekūdeņu attīrīšanu, kas grozīta ar Eiropas Parlamenta un Padomes 2008. gada 22. oktobra Regulu (EK) Nr. 1137/2008, I pielikuma B daļas attiecīgajām prasībām, *Alvalade,***

Odemira, Pereira do Campo, Vila Verde (PTAGL 420), Mação, Pontével, Castro Daire, Arraiolos, Ferreira do Alentejo, Vidigueira, Alcácer do Sal, Amareleja, Monchique, Montemor-o-Novo, Grândola, Estremoz, Maceira, Portel, Viana do Alentejo, Cinfães, Ponte de Reguengo, Canas de Senhorim, Repeses, Vila Viçosa, Santa Comba Dão, Tolosa, Loriga, Cercal, Vale de Santarém, Castro Verde, Almodôvar, Amares/Ferreiras, Mogadouro, Melides, Vila Verde (PTAGL 421), Serpa, Vendas Novas, Vila de Prado, Nelas, Vila Nova de São Bento, Santiago do Cacém, Alter do Chão, Tábua un Mangualde aglomerācijās, Portugāles Republika nav izpildījusi šīs direktīvas 4. pantā paredzētos pienākumus;

2) Portugāles Republika atlīdzina tiesāšanās izdevumus.

[Paraksti]